

О. І. ЧАЙКОВА, Я. В. БАРАБАШ

ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ ВИРОБНИКІВ ДРІЖДЖОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

В статті проведено дослідження діяльності підприємств дріжджової промисловості на світових ринках. Наведена характеристика дріжджової продукції та її систематизація. Виокремлені світові виробники дріжджової продукції, а також наведені найбільші підприємства, що виробляють різні види дріжджів в Україні.

З використанням методу збору та обробки даних був виконаний аналіз діяльності дріжджових виробників на міжнародних ринках. Більш детально розглянуті українські дріжджові компанії та їх присутність на світових ринках. Охарактеризовані лідери міжнародного ринку дріжджової галузі. Проаналізовані обсяги виробництва дріжджів в Україні. Акцентована увага на дослідженні підприємства ТОВ «Компанія БАЛЕКС». Виявлені в які країни експортує компанія, а також основні торговельні країни партнери цієї компанії. Виявлені сильні та слабкі сторони компанії, а також можливості та загрози для здійснення міжнародного бізнесу компанії, що виробляє та реалізовує дріжджову продукцію. Зроблені прогнози щодо розвитку експортної діяльності підприємств дріжджової промисловості. Зростання цього ринку в основному пояснюється збільшенням попиту на харчові продукти, такі як хлібобулочні вироби (хліб, булочки, пончики, піца і т. д.) та напої (алкогольні і безалкогольні), які містять спеціальні дріжджі в якості основного інгредієнта. Зроблені висновки щодо доцільності збільшення обсягів виробництва та підвищення конкурентоспроможності з метою розширення експортної діяльності підприємств, що виробляють та продають дріжджову продукцію.

Ключові слова: міжнародний бізнес; аналіз ділового зовнішнього середовища; міжнародні ринки; експорт; дріжджова продукція; підприємство; торговельні партнери

Е. И. ЧАЙКОВА, Я. В. БАРАБАШ

ИССЛЕДОВАНИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО БИЗНЕСА ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ ДРОЖЖЕВОЙ ПРОДУКЦИИ

В статье проведено исследование деятельности предприятий дрожжевой промышленности на мировых рынках. Приведена характеристика дрожжевой продукции и ее систематизация. Выделены мировые производители дрожжевой продукции, а также приведены крупнейшие предприятия, производящие различные виды дрожжей в Украине. С использованием метода сбора и обработки данных был выполнен анализ деятельности дрожжевых производителей на международных рынках. Более подробно рассмотрены украинские дрожжевые компании и их присутствие на мировых рынках. Охарактеризованы лидеры международного рынка дрожжевой отрасли. Проанализированы объемы производства дрожжей в Украине. Акцентируется внимание на исследовании предприятия ООО «Компания БАЛЕКС». Обнаружены в какие страны экспортирует компания, а также основные торговые страны партнеров этой компании. Выявлены сильные и слабые стороны компании, а также возможности и угрозы для осуществления международного бизнеса компании, производящей и реализующей дрожжевую продукцию. Сделаны прогнозы по развитию экспортной деятельности предприятий дрожжевой промышленности. Рост этого рынка в основном объясняется увеличением спроса на пищевые продукты, такие как хлебобулочные изделия (хлеб, булочки, пончики, пицца и т. д.) и напитки (алкогольные и безалкогольные), которые содержат специальные дрожжи в качестве основного ингредиента. Сделаны выводы о целесообразности увеличения объемов производства и повышения конкурентоспособности с целью расширения экспортной деятельности предприятий, производящих и продающих дрожжевую продукцию.

Ключевые слова: международный бизнес; анализ деловой внешней среды; международные рынки; экспорт; дрожжевая продукция; предприятие; торговые партнеры

О. І. ЧАЙКОВА, Я. В. БАРАБАШ

RESEARCH OF INTERNATIONAL BUSINESS OF PRODUCERS OF YEAST PRODUCTS

The article studies the activities of yeast industry enterprises in the world markets. The given characteristics of yeast production and its systematization. Highlighting the world producers of yeast products, as well as the largest enterprises producing various types of yeast in Ukraine. Using the method of collecting and processing data, an analysis of the activities of yeast producers in international markets was carried out. The Ukrainian yeast companies and their presence in the world markets are considered in more detail. The leaders of the international yeast industry market are characterized. The volumes of yeast production in Ukraine are analyzed. Focused on the research of the company "Company BALEX". Discovered to which countries the company is exporting, as well as the main trading countries the partners of this company. The strengths and weaknesses of the company, as well as the opportunities and threats for the international business of the company producing and selling yeast products, have been identified. Forecasts made for the development of export activities of yeast industry enterprises. The growth of this market is mainly due to an increase in demand for food products such as baked goods (bread, rolls, donuts, pizza, etc.) and beverages (alcoholic and non-alcoholic) that contain special yeast as a main ingredient. Conclusions are made about the feasibility of increasing production volumes and increasing competitiveness in order to expand the export activities of enterprises that produce and sell yeast products.

Keywords: international business; analysis of the business environment; international markets; export; yeast products; enterprise; trade partners

Вступ. У сучасних економічних умовах дріжджовий ринок дуже швидко розвивається та розростається. Дріжджі є невід'ємною частиною хлібобулочних, алкогольних та безалкогольних напоїв, молочної та фармацевтичної галузей. Товари цих галузей є найбільш вживаними у світі. Тому існує необхідність постійного вивчення тенденцій розвитку міжнародного бізнесу підприємств, що виробляють та продають дріжджі різних видів для різних призначень.

Аналіз останніх досліджень та літератури. Проблемами теоретичного та практичного обґрунтування процесів та механізмів розвитку підприємств на внутрішніх та зовнішніх ринках займалися такі вітчизняні та закордонні науковці, як

Мельник О. Г., Богацька Н. М., Цинкобур Л. Р., Белер Г., Пашнюк Л. О., Грабович Т. С., Шадура-Никипорець Н. Т., Семененко О. Г., Леваєва Л. Ю., Кучеренко С. Ю.. Аналіз літературних джерел та наукових праць показав, що обґрунтування процесу швидкого розвитку підприємств у різних галузях потребує подальших досліджень. Доцільність дослідження визначається також необхідністю пошуку нових напрямків удосконалення виробництва, збільшення асортименту продукції та виходу на нові ринки.

Мета статті. Метою статті є дослідження поточного стану міжнародного бізнесу дріжджової промисловості.

Постановка задачі. Як показує світовий і вітчизняний досвід, найбільш ефективним методом підтримки та покращення здоров'я населення це збагачення організму корисними та збалансованими продуктами харчування. Дріжджі природним чином вносять значну кількість поживних речовин в хліб та інші страви, які є найбільш розповсюдженими у світі. Тому дріжджове виробництво є важливим у житті людей. Розвиток та посилення дріжджової галузі допомагає виробляти якісну та корисну продукцію. Дослідження зовнішнього ділового середовища та стійкості підприємств на світових ринках є завжди актуальною темою.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Дріжджі - це живий організм, який представляє з себе одноклітинний гриб. Їх клітини - яйцеподібні, побачити їх можна лише під мікроскопом. 1 грам дріжджів містить в собі 20 мільярдів клітин. По науковому, дріжджі які всі ми використовуємо в випічці називаються *Saccharomyces Cerevisiae*, що у вільному перекладі означає «гриб, який їсть цукор». [1] Дріжджі існують у таких видах:

– пресовані (свіжі) дріжджі являються найбільш популярним видом дріжджів. Використовується як в промисловому виробництві, так і в домашній кулінарії. При випічці хліба найчастіше використовують саме їх, так як вони створюють ідеальні смак і фактуру;

– активні сухі дріжджі продаються у вигляді кулястих гранул, фасованих в пакети;

– інстантні сухі дріжджі це останнє покоління. Вони схожі на дуже маленькі вермішеліни. У них міститься потужний потенціал для зростання тесту: воно піднімається в півтора-два рази швидше;

– пивні і спиртові дріжджі, які використовують в алкогольній промисловості. Використання в хлібопеченні небажано, так як хліб недостатньо піднімається, він залишається плоским і здавленим.

Також існує такий продукт, як дріжджове молоко. Дріжджове молоко є напівфабрикатом дріжджового виробництва, суспензію дріжджів у воді, яку отримують на стадії вирощування в ньому дріжджів та віджиму пресованих дріжджів. Дріжджові клітини в дріжджовому молоці знаходяться в активному стані, ніж в пресованих дріжджів. Використання дріжджового молока замість пресованих дріжджів дозволяє досягти економії і кращого результату при випічці. Найкраще застосовувати при випіканні солодкої випічки.

Дріжджі виробляють спиртове бродіння цукрів, тому вони є невід'ємною частиною у хлібопеченні, виноробстві, пивоварінні, спиртному і гліцериновому виробництві, в молочній промисловості, для отримання ергостерину (провітамін D2), нуклеїнових кислот тощо [2].

По всьому світу розташовано дуже багато дріжджових заводів, які спеціалізуються лише на дріжджах та такі, що виробляють інші харчову продукцію. Розглянемо найбільших виробників дріжджів у світі:

– компанія «Lesaffre», розташована у Франції. Компанія має 48 заводів, 60 науково-прикладних

центрів, 25 хлібопекарських центрів, розташованих на всіх континентах (крім Антарктиди). Компанія виробляє сухі та пресовані дріжджі, а також суміші закваски для хліба та експортують свою продукцію по всьому світу. Потужності компанії розташовані в Україні, Польщі, Росії, Німеччині, Бельгії, Австрії, США, Туреччині, Китаї, країнах Латинської Америки, Африки та у багато інших країнах [2];

– китайське підприємство «Angel Yeast». Компанія має 10 промислових потужностей у світі, а саме в Росії, Монголії, Єгипті. Вони виробляють сухі інстантні та пресовані дріжджі. Компанія має понад 30 представництв в різних містах Китаю, її продукцію знають в більш ніж 20 країнах і регіонах світу: Європі, Африці, Середній Азії, країнах Південно-східної Азії і ін [3];

– канадська компанія «Lallemand», що займається розробкою, виробництвом та продажем дріжджів, біопалива, пробіотиків, пива тощо. Lallemand виробляють різні види сухих та живих дріжджів. Підприємство має мережу заводів з виробництва дріжджів та бактерій, дослідницьких центрів та лабораторій, комерційних офісів по всьому світі. Компанія присутня в 40 країнах на 5 континентах. В Україні також розташовано комерційних офіс Lallemand. На сьогодні промислові потужності розташовані у США, Португалії, Данії, Німеччині, Польщі, Італії, Фінляндії, Естонії [4].

На українському ринку основними виробниками дріжджів є:

1) «Компанія Ензим» («Львівські дріжджі») виготовляє пресовані та сухі швидкодіючі (інстантні) дріжджі. Близько 45% об'єму виробленої продукції щорічно експортується у Нідерланди, Бельгію, Німеччину, Чехію, Словаччину, Польщу, Болгарію і Молдову [5];

2) «Компанія БАЛЕКС» спеціалізується тільки на пресованих хлібопекарських та спиртових дріжджах [1];

3) «НАДЕЖДА Л» (Кривий Ріг) входить до групи компанії LESAFFRE (Франція), що є одним з світових лідерів з виробництва дріжджів та інших продуктів. Основна діяльність підприємства полягає у виробництві пресованих хлібопекарських, спиртових дріжджів та дріжджового молока. Випускає продукцію під маркою Саф-Момент, Саф-Левюр, Криворізькі дріжджі, Духмяна Хата, Люкс, Градус [2];

4) «Одеські дріжджі» Українсько-турецьке спільне підприємство виробляють пресовані хлібопекарські дріжджі.

Взагалі українські виробники разом виробили у 2019 році 80 484 тонн, а в 2020 – 80 589,6 тонн. В 2020 році об'єм виробництва збільшився на 0,1%. Кожне підприємство має таку частку з усього об'єму виробництва на ринку України у 2020 році:

1) «Компанія Ензим» виробила найбільше дріжджів – 43 524, тонн (54%);

2) «Компанія БАЛЕКС – 15 167,1 тонн (18,8%);

3) компанія «НАДЕЖДА» - 15 107,2 тонн (18,7%);

4) «Одеські дріжджі» - 6 761,3 тонн (8,4%).

На рисунку 1 наведені дані, якою часткою з усього об'єму виробництва кожне підприємство володіє.

«Компанія Ензим» – лідер українського ринку серед виробників дріжджів. Більше 50% підприємств промислового хлібопечення в Україні використовують їхню продукцію, 45% своєї продукції компанія експортує до 16 країн Європи, Азії, Африки [5].

«Компанія Ензим» першим з виробників в Україні почав поглиблено вивчати дріжджову клітину та її можливості і планує виготовляти інноваційний для українського ринку продукт – дріжджові екстракти. Це натуральні та корисні замітники штучних підсилювачів смаку в їжі, які отримують з дріжджових клітин.

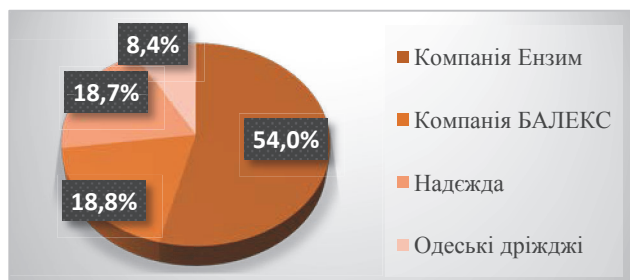

Рис 1 - Обсяг виробництва дріжджів в Україні у 2020 році

У 2016 році створили власну лабораторію досліджень та розробок (R&D) та вже у 2021 році дріжджові екстракти «Ензиму» пройшли тестування, і їх вже представили на міжнародних харчових виставках [5].

Компанія вироблятиме такі екстракти переважно для компаній м'ясопереробної промисловості, які виробляють напівфабрикати та снеки. Планують виходити на міжнародний ринок, який до такого продукту вже готовий. В Україні компанія розробляє план про популяризацію екстракту [5].

У 2020 році за період карантину «Компанія Ензим» розширила географію продажів, долучились партнери з Ізраїлю, Кенії, Бангладешу та Пакистану. А окрім хлібопекарських дріжджів, дріжджового концентрату та спеціальних дріжджів, почали експортувати пивні і алкогольні дріжджі, пробіотичні дріжджі та кормові добавки для тваринництва.

Кормові добавки для тваринництва компанія виготовляє під брендом «EnzActive». Вони натуральні, виготовлені на основі дріжджової клітини, містять у собі цілий комплекс поживних речовин та замінюють антибіотики і штучні стимулятори росту у годівлі свійських тварин [5].

Далі розглянемо детальніше зовнішньоекономічну діяльність ТОВ «Компанії БАЛЕКС». У 2006 році продукція підприємства вийшла на міжнародний ринок і продовжує завойовувати нові позиції. А саме перший контракт був підписаний в 2006 році з Польською компанією "Polmarkus Sp. Z. O. O." і дав початок експортної діяльності, яка розвивається і до цього дня. У 2009 році були здійснені відправки в Румунію та Чехію [1].

Споживачами дріжджів є підприємства у сегменті B2B і кінцеві споживачі для домашнього приготування хліба та інших страв. Компанія не

змінює традиції у виготовленні пресованих дріжджів. Бо вважають, що саме пресовані дріжджі краще зберігають корисні речовини та мають кращу якість порівняно з сухими та сухими інстантними дріжджами. Компанія націлена на продаж своєї продукції підприємствам з виробництва хлібобулочних виробів, кондитерських виробів, алкогольних та безалкогольних напоїв. Але компанія має свій фірмовий магазин з роздрібною торгівлею [6].

Компанія експортує найбільшу частку продукції до Польщі найбільшу частку 24,7%, а особливо дріжджі «Ферміко», які виготовляються спеціально для польського ринку, під торговою маркою розробленою партнерами в Польщі, до Чехії – 14,7%, Румунії – 12,1%, Болгарії – 11,7%, Угорщини – 9,1%, та в інші країни, а саме Молдова, Словаччина, Сербія, Хорватія, Судан, Ліван, Бельгія – 27,6% (рис. 2).

«Компанія БАЛЕКС» експортувала у 2019 році 5 577,7 тонн своєї продукції та отримала прибуток 68 661,4 тис. грн. У 2020 році експортувала 5 590,9 тонн дріжджів - 76 838,5 тис. грн.

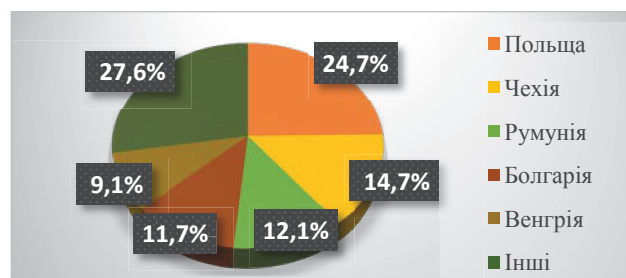

Рис. 2 – Країни експорту ТОВ «Компанія БАЛЕКС»

Компанія має постійних та основних підприємств-партнерів. На основі даних про експорт по контрагентах за 2020 роки, проаналізуємо об'єм експорту дріжджів для кожного контрагента в тоннах та в гривнях у таблиці 1.

Таблиця 1 - Експорт дріжджів ТОВ "Компанії БАЛЕКС" по компаніям-одержувачам

Компанія	2020	
	тонн	тис.грн
POLMARKUS SP. Z O.O	425,2	6 656,9
EMKA PLUS S.R.O	358,3	4 872,9
CAMMY-OIL TRADING	266,8	3 507,9
COMPANY KONIG-UNITS KFT	203,8	3 097,7
ТОВ КОРПЕК-ЛЮБЛІН	152,4	2 312,5
PPUH AWIMEX KRZYSZTOF LAMPART	132,0	1 994,2
LESAFFRE CESKO A.S	118,8	2 409,3
AETOS TRADING LTD	111,1	1 334,2
XPO LOGISTICS SUPPLY CHAIN FRIGO ROMANIA S.R.L.	110,4	1 556,1
LESAFFRE SLOVENSKO A.S	109,6	1 721,2
Інші	1 248,9	27 822,7
Усього	3 237,3	57 285,6

Компанія має достатню кількість країн-партнерів та є відомою серед європейських країн. Згідно з

таблицею 1, можна зробити висновок, що найбільшими замовниками у «Компанії БАЛЕКС» Polmarkus Sp. Z O., Emka Plus S.R.O., Sammy-Oil Trading, Company Konig-Units Kft.

Внаслідок того, що сучасні підприємства діють в умовах четвертої промислової революції, яка надає безпосередній вплив на міжнародний бізнес, то для підприємства розгляд глобальних ринків у поєднанні з впровадженням інновацій, надасть можливість для стійкого розвитку [7]. Вчені прогнозують, що дріжджовий ринок буде рости в середньому на 7% протягом прогнозованого періоду з 2019 року – 3,2 мільярдів \$ та досягне 4,8 мільярдів \$ у 2025 році [8].

Висновки. Світовий дріжджовий ринок має можливості для стійкого розвитку, а підприємства, мають нарощувати міжнародні зв'язки для експорту своєї продукції. Зростання цього ринку в основному пояснюється збільшенням попиту на харчові продукти, такі як хлібобулочні вироби та напої, які містять спеціальні дріжджі в якості основного інгредієнта.

Список літератури

1. Офіційний сайт компанії «БАЛЕКС». [Електронний ресурс] URL: <http://www.yeast.com.ua/>.
2. Офіційний сайт компанії «Lesaffre» [Електронний ресурс] URL: <https://lesaffre.ua/>
3. Офіційний сайт компанії «Angel Yeast» [Електронний ресурс] URL: <https://en.angelyeast.com/>.
4. Офіційний сайт компанії «Lallemand» [Електронний ресурс] URL: <https://www.lallemand.com/>
5. Офіційний сайт компанії «Ензим» [Електронний ресурс] URL: <https://enzym.com.ua/>
6. Пашнюк Л. О. Харчова промисловість України: стан, тенденції та перспективи розвитку / Пашнюк Л. О // *Економічний часопис XXI. Економіка та управління підприємством.* - 2012. - №9-10. – С.60.
7. Данько Т.В., Ширяєва Н.В., Чайкова О.І. Трансформація міжнародного бізнесу в епоху четвертої промислової революції // *Проблеми соціально-економічного розвитку підприємств: Тези доповідей XIII міжнародної науково-практичної конференції* (26-28 листопада 2020 р., Харків). Х.: ТОВ «Планета-Прінт», С. 14-17
8. TOP 10 Companies in specialty yeast market Meticulous Research Електронний ресурс. [Електронний ресурс] URL: <https://meticulousblog.org/top-10-companies-in-specialty-yeast-market/>.

References (transliterated)

1. Official site of BALEX company. Available at: <http://www.yeast.com.ua/>.
2. Official site of the company "Lesaffre" Available at: <https://lesaffre.ua/>
3. Official site of the company "Angel Yeast Available at: <https://en.angelyeast.com/>.
4. Official site of Lallemand Available at: <https://www.lallemand.com/>
5. Official site of the company "Enzyme" Available at: <https://enzym.com.ua/>
6. Pashnyuk LO Kharchova promyslovist Ukrainy: stan, tendentsii ta perspektyvy rozvytku [Food industry of Ukraine: state, trends and prospects of development] *Ekonomichnyi chasopys KhKhH. Ekonomika ta upravlinnia pidpryemstvom* [Economic Journal XXI. Economics and enterprise management]. 2012. no 9-10. pp.60.
7. Danko TV, Shiryayeva NV, Chaikova OI Transformatsiia mizhnarodnoho biznesu v epokhu chetvertoi promyslovoi revoliutsii [Transformation of international business in the era of the fourth industrial revolution] // *Problemy sotsialno-ekonomichnoho rozvytku pidpryemstv: Tezy dopovidei XIII mizhnarodnoi naukovo- praktychnoi konferentsii* [Problems of socio-economic development of enterprises: Abstracts of the XIII International Scientific and Practical Conference] 2020. pp. 14-17.
8. TOP 10 Companies in specialty yeast market Meticulous Research URL: <https://meticulousblog.org/top-10-companies-in-specialty-yeast-market/>.

Надійшла (received) 21.04.2021

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Чайкова Олена Ігорівна (Чайкова Елена Игоревна, Chaikova Olena Igorivna) - кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри міжнародного бізнесу та фінансів; м. Харків, Україна.

Барабаш Яна Вячеславівна (Барабаш Яна Вячеславовна, Varabash Yana Vyacheslavivna) - Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», студентка; м. Харків, Україна.